

TÁRSASÁGI ÜGYEK

Molnár Zoltán Miklós 70 éves*

Kedves Ünnepe! Tisztelt Molnár Zoltán Miklós Tanár Úr! Tisztelt Tagtársak, kedves Vendégeink! Egy hete, december 5-én töltötte be Molnár Zoltán Miklós a 70. életévét. Ezen a napon Szombathelyen a volt főiskola, jelenleg az ELTE Savaria Egyetemi Központja néven működő felsőoktatási intézmény dísztermében köszöntötték az ünnepeket a szombathelyi bölcsészettudományi centrum vezetői, munkatársai, egykori kollégák, pályatársak, barátok, tanítványok és családtagok; illetve felkért kollégák tanulmányaival egy köszöntőkötet készült Molnár Zoltán tiszteletére.

Az előző évszázad 2. felének évtizedeiben, különösen a 80-as években jelentős eredményeket ért el a magyar nyelvjárások vizsgálatában a szombathelyi Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszékének oktatói, kutatói. Szombathely dialektológiai központként működött. Az önálló kiadványok, a tanulmányok, a cikkek, amelyek az ott tevékenykedő lelkes, nagy munkabírásu nyelvész-kollégák munkájának eredményeként jelentek meg, valamint az ott szervezett dialektológiai szimpozionok erősítették Szombathely dialektológiai műhelyének pozícióját. Molnár Zoltán Miklós a debreceni egyetemi évek és az ott végzett oktatói-kutatói munka, majd disszertációjának megvédése után, 1978-ban ebbe a szellemi műhelybe kerülve, végigjárva a tudományos intézményekre jellemző ranglétrát, a tanársegédi beosztástól eljutva a tanszékvezetői (majd 2008-tól, a tanszékeknek intézetekbe tagolásától kezdve tanszéki koordinátorinak nevezett) feladatig, munkájával nagyban hozzájárult ehhez.

A II. világháború után, 1947-ben, a „halványkék választás” évében született Molnár Zoltán visszakerült szülei szűkebb pátriájába. A család dunántúli származása ellenére, édesapja munkahelye révén kerültek szülei 1947-ben Budapestre. Itt született meg Zoltán fiuk az aznap Magyarországon világra jött 513 és a világon aznap született 302 000 csecsemő egyikeként a Mikulás ajándékaiként, ezért is kapta – az orvosok javaslatára – második keresztnévét Miklós püspökről. Ebben az időszakban divatos volt ez a keresztnév.

A háború utáni esztendőkből, ebben a nehéz történelmi időszakban, amikor kék cédulákkal nem éppen jogtiszta módon rendezték ünnepeink születési évében az első magyarországi országgyűlési választásokat, a politikai széljárás sem volt kedvező, de még az időjárás sem volt kegyes a dunántúliakhoz 47-ben: ekkor mérték ugyanis az eddigi legnagyobb hóvastagságot Magyarországon Kőszegnél.

Később a család Pápára került, itt végezte Molnár Zoltán a gimnáziumot. A középiskolai években megmutatkozott a nyelvek és az irodalom iránti érzéke és vonzalma, ezért választotta a tanári pályát magyar-országi szakon, a debreceni egyetemen. Itt fő kutatási területe a stilisztika volt, majd Szabó Géza, akkori tanszékvezető hívására Szombathelyre

* Elhangzott: 2017. december 12-én a Magyar Nyelvtudományi Társaság felolvasó ülésén.

érkezvén sokoldalú oktató- és kutatómunkába kezdett: névtudománnyal, nyelvműveléssel, nyelvöldrajzzal, szociolingvisztikával, etnolingvisztikával, tantárgypedagógiával foglalkozott, nyelvtörténetet is oktatott, de talán a legkedvesebb tudományterülete a nyelvjárástan lett. Hallgatóit is bevonta a nyelvjárási anyaggyűjtés és -feldolgozás folyamatába. Kutatói pályája során, előadásiban és publikációban hangsúlyozta az élőnyelv gyűjtésének fontosságát. Szervezője volt a Magyar Nyelvészeti Tanszék szakmai napjainak, tudományos ülésszakjainak, konferenciáinak. Kiemelkednek ezek közül a magyar nyelvjárás-kutatók nemzetközi szakmai tanácskozásai, a dialektológiai szimpozionok. 1981 és 2007 között vett részt az ünnepelt ezek szervezésében, de a 2015. évi VI. szimpozion előkészítésében is közreműködött és az egyik plenáris előadást is ő tartotta¹. A konferenciakötetek kiadásából is kivette részét szerkesztőként. Mindeközben 1988 és 1993 között a Maribori Egyetem Pedagógiai Kara Magyar Intézetének lektora is volt. Kiküldetése alatt közreműködött a muravidéki magyarság értelmiségképzésében, az intézményközi szakmai kapcsolatok ápolásában, a sokoldalú magyarságtudományi tevékenységben. Több hungarológiai központba is eljutott (Belgrád, Pozsony, Nyitra, Párizs voltak a helyszínek).

Gondot fordított a tudományos ismeretterjesztésre is: a TIT és a Veszprémi Akadémiai Bizottság tagjaként előadásokat tartott a nyelvészet népszerűsítésére. Az oktatási, kutatási eredmények terjesztése volt a célja, előadásiban a szakszerű tartalom és a népszerűsítő forma összhangjára törekedett. A tudományos közéletben is fontos szerepeket tölt be: ma is több nyelvészeti társaság tagja. Munkásságának egyik legnagyobb elismerése a Magyar Nyelvtudományi Társaság Csúry Bálint-díja. A szombathelyi felsőoktatásért végzett munkáját a Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központja 2010-ben Arany Katedra-díjjal ismerte el.

Megtisztelő, hogy a Magyar Nyelvtudományi Társaság elnökségének felkérésére, a társaság tagsága képviseletében köszönhetem Molnár Zoltán tanár urat. Kedves tudományterületünk, a nyelvjárástan, továbbá dunántúli származásunk, protestantizmusunk is összeköt bennünket. Többször találkoztunk a szombathelyi dialektológiai szimpozionokon, s egy alkalommal, néhány évvel ezelőtt csörgött a telefonom. A vonal túlsó végén Molnár Zoltán tanszékvezető szólalt meg. Szombathelyre, a tanszék munkatársának hívott. Akkori életkörülményeim miatt nem tudtam elfogadni az ajánlatát. De visszavágyom szülőföldre, Vas megyébe. Boldog az az ember, aki földjeinek kultúráját, örökségét őrzi és adja tovább ott, azon a helyen, ahonnan származik. Mint ahogy Molnár Zoltán Miklós is. Öröm hallani a szombathelyi kollégák regionális köznyelvi beszédét; mennyire hitelessé válik így, nyelvjárásuk jellegzetességeit őrizve a dialektológia tanítása!

A tartalmas élet nem korfüggő. Az eddig írt mintegy 400 publikációjából is sokat tanultunk, gyarapodtunk, de a dialektológia, a nyelvöldrajz, a szociolingvisztika tudmánya, a nyelvészttársadalom továbbra is számít ünnepeltünk tudományos eredményeire, értékes gondolataira.

Tudom, hogy Molnár Zoltán tanár úr szabadidejében szép napokat tölt somlói szőlőjében, ezért is szólítom ünneplésre a jelenlévőket egy nyugat-dunántúli rigmussal, mely mellé egy pohár bor dukálna, Isten áldását, további alkotóerőt és -kedvet, családi boldogságot kívánva:

¹ Molnár Zoltán plenáris előadása a VI. Dialektológiai Szimpozionon, elérhető itt: [https://\[-\]sek.videotorium.hu/hu/recordings/11741/az-iv-dialektologiai-szimpozionrol](https://[-]sek.videotorium.hu/hu/recordings/11741/az-iv-dialektologiai-szimpozionrol)

„Nosza, pajtás, jó kedvvel tölts pohár bort, emeld föl, vígan legyünk,
mondjunk egy szép éneket, egy pár köszöntő verset énekeljünk,
köszöntést mondjunk mi is mindnyájan egyenlő jó szándékkal:
tartsa Isten, minden jóban részt vegyen, sok esztendőt tölthessen szerencsésen,
bú vagy bánat elkerülje mindhalálig,
szíve örüljön mindennek oly sokáig.”

Hivatkozott irodalom

- SZABÓ GÉZA – MOLNÁR ZOLTÁN szerk. 1982. *I. Dialektológiai Szimpozion*. (Szombathely, 1981. március 25–27.) MTA Veszprémi Akadémiai Bizottság, Veszprém.
- SZABÓ GÉZA – MOLNÁR ZOLTÁN szerk. 1990. *II. Dialektológiai Szimpozion*. (Szombathely, 1987. augusztus 24–26.) MTA Veszprémi Akadémiai Bizottság, Veszprém.
- SZABÓ GÉZA – MOLNÁR ZOLTÁN szerk. 1998. *III. Dialektológiai Szimpozion*. (Szombathely, 1992. augusztus 27–28.) Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szombathely.
- SZABÓ GÉZA – MOLNÁR ZOLTÁN – GUTTMANN MIKLÓS szerk. 2002. *IV. Dialektológiai Szimpozion*. (Szombathely, 2002. augusztus 23–25.) Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szombathely.
- GUTTMANN MIKLÓS – MOLNÁR ZOLTÁN szerk. 2007. *V. Dialektológiai Szimpozion*. (Szombathely, 2007. augusztus 22–24.) Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola BTK Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szombathely.

GRÉCZI-ZSOLDOS ENIKŐ
Miskolci Egyetem

Kemény Gábor 70 éves^{*}

Nagy örömünkre újabb tagtársunk ért el olyan életkort, amelyet évtizedes szokásainak megfelelően a Magyar Nyelvtudományi Társaság először ünnepel meg nyilvánosan. Ez a tisztesség most Kemény Gábort érte, aki tizenkét nappal ezelőtt, május 10-én töltötte be hetvenedik életévét: 1948. május 10-én született, Budapesten.

Életpályájának irányát, vagyis azt, hogy bölcsész lett, nyilvánvaló módon befolyásolta az, hogy édesapja Kemény G. Gábor, a neves történész, irodalomtörténész és bibliográfus volt. És az is, hogy édesanyja – ahogy maga Kemény Gábor egy helyütt megfogalmazta – „természettudományok és művészetek iránt érdeklődő, nagy olvasottságú »főállású anya« volt”. Humán érdeklődése még meg is erősödhetett attól, hogy a jó hírű József Attila Gimnáziumban (ahol 1966-ban érettségizett) latint is tanult. Egyetemi továbbtanulásában döntő szerepe volt annak, hogy az OKTV-n magyar irodalomból elért 10. helyezése lényegében egyenlő volt a felvétellel. Az akkoriban kötelező második szaknak előbb az orosz, majd a történelmet választotta, de más-más okokból végül is magyar nyelv és irodalom szakon végzett. Ennek a nem példa nélküli, ám mégis kivételes hely-

^{*} Elhangzott 2018. május 22-én a Magyar Nyelvtudományi Társaság felolvasó ülésén.